

Aan het provinciebestuur van Noord-Holland
t.a.v. de CvdK, de heer mr. A.Th.H. van Dijk
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Berkhout, 23 februari 2019

Betreft: open brief met verzoek onderzoek besluitvorming Distriport / zonneakker Jaagweg

Geachte heer Van Dijk,

Als onze nieuwe Commissaris van de Koning heeft u – net als uw voorganger - een hoofdpijndossier geërfd. Zoals u weet is onder CvdK Remkes de operatie Schoon Schip gestart. Een aanleiding daarvoor was de side letter bij het later corrupt gebleken bedrijventerrein Distriport. Aan Provinciale Staten zegde uw voorganger toe dat als een Schoon-Schip-onderwerp opnieuw ter tafel zou komen, alsnog een onderzoek naar de besluitvorming in het verleden gedaan zou worden (PS-notulen regel 2813). Dat moment is nu.

De plannen voor een 66 ha grote zonneakker op de Distriportgronden krijgen steeds meer vorm. De besluitvorming daarover vertoont echter grote overeenkomsten met die over Distriport. Het proces verloopt verre van transparant, besluiten van de gemeenteraad lijken niet bij de provincie bekend te zijn en andersom. Provinciale en gemeentelijke bestuurders wijzen naar elkaar. En bij de keuze voor deze mega-zonneakker zijn alle beleidskaders genegeerd: de gemeente heeft geen enkel zon-op-daken-beleid ontwikkeld en deze zonneakker aan de Jaagweg is alleen mogelijk als gebruik – of misbruik - wordt gemaakt van de via corruptie verkregen bestemming ‘bedrijventerrein’.

Dat baart ons grote zorgen, zeker omdat de besluitvorming in het verleden over Distriport nooit goed is onderzocht. Afspraken en contracten uit die periode gelden echter nog steeds. De ontwikkelaars hebben de gemeente nog altijd in de tang. Verantwoording over miljoenentoezeggingen werd nooit afgelegd. In Koggenland vonden ambtelijk, bestuurlijk en politiek vreemde processen plaats, die nauwelijks zijn onderzocht. Wat wel boven tafel kwam werd direct weer onder de mat geveegd. Het lijkt erop dat het dualisme en de nadruk op horizontale verantwoording dit in de hand werken.

Dit klinkt u wellicht allemaal wat ongeloofwaardig in de oren. En dan heeft u gelijk; Berkhout beleeft inderdaad een bizarre soap. Toch vragen wij uw aandacht voor de toelichting op de volgende pagina's. Via de hyperlinks kunt de onderliggende documenten raadplegen.

De grote overeenkomsten tussen de besluitvorming over Distriport toen en over de mega-zonneakker nu, zijn naar onze mening aanleiding om het door uw voorganger beloofde onderzoek uit te voeren. Wij vragen u dat zo ruim mogelijk te doen en daarbij zowel het bestuurlijke als het ambtelijke traject, niet alleen bij de provincie maar zeker ook bij de gemeente Koggenland te betrekken. En trekt u graag dat onderzoek door naar de huidige besluitvorming rondom de zonneweide op de oneigenlijk verkregen bestemming ‘bedrijventerrein’.

Als CvdK van Noord-Holland is integriteit van het openbaar bestuur onderdeel van uw portefeuille. Wij hopen dat u ook daarom dit onderzoek wilt oppakken.

Hoogachtend, namens Berkhout is Boos!

A. Wood

Toelichting op wenselijkheid onderzoek naar besluitvorming Distriport / zonneakker Jaagweg

Op het Distriportterrein bij Berkhout wordt de bestemming 'bedrijventerrein' nu gebruikt om 110 ha landbouwgrond om te zetten naar 66 ha zonnepanelen met landschappelijke inpassing. De omvang van die zonneweide valt ver buiten alle beleidskaders, maar wellicht maakt de bestemming 'bedrijventerrein' dit juridisch gezien toch mogelijk. Deze bestemming is echter via bewezen corruptie op de gronden terechtgekomen. Het Gerechtshof oordeelde dat twee lokale ontwikkelaars (rechtspersoon Z en ZZ) via een stroman smeergeld betaalden aan een Noord-Hollandse gedeputeerde. Deze is onder andere hiervoor veroordeeld tot 2 jaar en 4 maanden cel. Toch kiezen nu provincie en gemeente ervoor om deze **via corruptie verkregen bestemming** te gebruiken voor een extreem grote zonneakker. Dat is gek. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

Daar komt bij dat de gemeente Koggenland tot op heden niets heeft gedaan aan zonne-energiebeleid. De gemeente heeft bijvoorbeeld een groot woningverhuurbedrijf, maar zelfs daar is **geen zon-op-daken-beleid**. De gemeente start dus haar duurzaamheidsbeleid met een mega-zonneakker op uitstekende landbouwgrond. Dat is gek. Je vraagt je dan ook af: waarom gebeurt dit?

Verder is het u vast niet ontgaan dat de CDA-gedeputeerde Economie en de VVD-wethouder van Koggenland **elkaar in de haren vliegen** over de vraag wie dit plan bedacht heeft. Bond beweert in het Noord-Hollands Dagblad dat Koggenland met het idee kwam. Wethouder Van de Pol beweert dat ze bewijs heeft dat zij niet is begonnen. Dat is gek. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

De gemeenteraad van Koggenland schoof in juli 2018 het gemeentelijke concept-zonneparkenbeleid terzijde. De **raad wilde eerst de feiten op een rij en pas daarna keuzes maken**. In januari 2019 is een tijdpad afgesproken voor onderzoek naar keuzes over duurzaamheid, waaronder zonne-energie. En intussen gaf Koggenland de regie aan de provincie (vrg.10) bij de bestuurlijke en ambtelijke voorbereidingen over een mega-zonneakker op de Distriportgronden. Dat is gek. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

Koggenland vroeg de provincie het **risico van claims van hen over te nemen**. Kennelijk is gemeente bevreesd voor claims. Dat kunnen geen claims voor planschade zijn, want de provincie is zelf eigenaar van de gronden. Toen de provincie Koggenland ernaar vroeg (p.3), gaven B&W aan de risico's niet te kunnen duiden en/of te kunnen overzien, maar ze alleen te willen uitsluiten. Geeft de toezegging van Wijnker uit 2007 nog steeds recht op claims bij Koggenland voor de lokale ontwikkelaars? Waarom geeft de gemeente hierover geen openheid? Dat is gek. En waarom gebeurt dit?

Gedeputeerde Bond was als GS-lid destijds medeverantwoordelijk voor de Distriportcontracten. De side letter - het geheime contract dat regelde dat alle overheidsvoordelen in de zak van de lokale ontwikkelaars terechtkwamen - heeft ook in zijn bureaula gelegen. En nu is hij verantwoordelijk voor het plan om op diezelfde plek, op agrarische grond, **tegen alle beleidskaders in een mega-zonneakker aan te leggen**, waardoor de bestemming 'bedrijventerrein' voor vele jaren wordt bevroren. De afspraken om het gebied later agrarisch te maken, zijn niet waterdicht. Dat is gek. Je vraagt je weer af: waarom gebeurt dit?

De gedetineerde oud-gedeputeerde Hooijmaijers (VVD) betoogde tijdens zijn strafproces dat hij geen beslissingsbevoegdheid had over Distriport. Daar had hij geen ongelijk in. Besluitvorming over de aanleg van een bedrijventerrein ligt immers uiteindelijk bij de gemeente. Voormalig VVD-wethouder Wijnker tekende in 2007 - zonder de gemeenteraad in te lichten - voor medewerking van de gemeente aan de realisatie van het bedrijventerrein. Die belofte hangt op dit moment nog steeds boven de

Distriportgronden. Naar aanleiding van een gemeentelijk rekenkamercommissieonderzoek meldde prof. Elzinga dat **art. 169 GW was overtreden in bestuurlijk-politieke zin**. In Koggenland besloot de raad op voorspraak van fractievoorzitters Schipper-van de Pol (VVD) en Knijn (CDA) echter dat de procedure rechtmatig, tijdig, juist en zorgvuldig was verlopen. De gemeenteraad praatte dus goed dat de wethouder zich niet aan de wet hield. Dat is gek. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

Verantwoordelijk wethouder Wijnker verliet later de VVD om onduidelijke redenen. Inmiddels zit hij opnieuw in de gemeenteraad, nu namens oppositiepartij Gemeentebelangen. Juist oppositiepartijen hebben de taak het gemeentebestuur te beoordelen op integriteit van hun handelen. Maar in Koggenland **omarmt uitgerekend een oppositiepartij een niet-integere oud-bestuurder**. Dat is gek - of misschien wel absurd. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

Diezelfde verantwoordelijk wethouder Wijnker verplichtte de gemeente in 2010 voor een bijdrage van 8,5 mln aan de Westfrisiaweg (p.30), maar ontving daarvoor slechts 2 mln van de gemeenteraad. Het resterende deel zou moeten worden opgebracht via inkomsten uit het te ontwikkelen bedrijventerrein. Deze 6,5 mln zou alleen betaald worden nadat 52% van het projectgebied van ca. 150 ha. verkocht was, dus 78 ha. (art.2.2). Dit terwijl het streekplan maar een totale omvang van 70 ha mogelijk maakte. Het bedrag bleef uiteindelijk ongedekt en werd niet genoemd in de jaarrekening 2010. Gedeputeerde Post bevestigde in december 2010 dat Koggenland werkelijk voor 8,5 miljoen aan de lat stond. Hebben zowel het ambtenarenapparaat als B&W dit niet beseft? Of heeft een van beiden de ander overruled? **In elk geval leidde de ongedekte cheque van 6,5 miljoen zowel politiek, bestuurlijk als ambtelijk, noch in Koggenland, noch bij de provincie (behalve bij de PVV) tot vragen**. Dat is gek. Waarom gebeurt dit?

In de borgovereenkomst (art.1.1) tussen provincie en ontwikkelaars staat vermeld weergegeven dat **mogelijke terugbetaling van staatssteun en –boete kan worden verrekend met de bijdrage van 6,5 mln**. De provincie heeft dit goedgekeurd, overigens met medeweten van gedeputeerde Bond. Je zou verwachten dat provinciale ambtenaren zeggen: dit klopt niet. Tijdens het strafproces van Hooijmaijers heeft de rechter dit bevraagd en volgens Hooijmaijers waren de projectontwikkelaars de penvoerder bij de contracten. Dat is gek. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

In zomer 2011 gaf de provincie na Statenvragen van de PVV aan dat zij de verplichting van 6,5 mln van Koggenland heeft overgenomen. In de **provinciale jaarrekening is dat niet terug te vinden**. Dat is gek. Je vraagt je af: waarom gebeurt dit?

Van de Distriportcontracten met de ontwikkelaars is slechts een klein deel ontbonden: de ontwikkelaars kunnen de gronden niet meer terugkopen van de provincie. Alle andere afspraken staan nog overeind, inclusief mogelijke claims van de ontwikkelaars. **De gemeentelijke toezegging om de gronden op verzoek van de ontwikkelaars te onteigenen** is bijvoorbeeld niet verdwenen. Als de ontwikkelaars daartoe verzoeken, moet de gemeente dus een onteigeningsprocedure richting de provincie starten. Hoe kan de gedeputeerde dan beweren op de informatiemarkt dat een notariële akte de agrarische bestemming in de toekomst waarborgt? Dat is gek. Je denkt: waarom gebeurt dit?

Hooijmaijers is voor Distriport betaald door een stroman. Die stroman heeft geschikt met het OM en in het strafproces is benoemd wie die stroman inzette: de twee lokale projectontwikkelaars (rechtspersoon Z en ZZ). Toch bleef Koggenland zonder enige aarzeling beide ontwikkelaars opdracht geven voor allerlei gemeentelijke projecten. **De provincie heeft met de ontwikkelaars gebroken, Koggenland niet**. Dat is gek. Dan denk je: waarom gebeurt dit?

Eén van de onderzoeksrapporten die nut en noodzaak van Distriport moesten aantonen, werd geschreven door STEC Groep. Ondanks diverse verzoeken aan de gemeente en de provincie om openbaarmaking van het rapport, werd alleen een samenvatting verstrekt. Pas na vaststelling van de Milieu-Effect-Rapportage werd het rapport openbaar gemaakt. Vervolgens bleek dat de **samenvatting niet overeenstemde met de feiten in het rapport**. Toen waren de besluiten echter al genomen. Dat is gek. Waarom gebeurt dit?

In de Distriport-zaak zat het zowel **ambtelijk als bestuurlijk fout en faalde ook de politieke controle**. Kennelijk kon men elkaar niet op het goede, integere spoor houden. Schoon Schip richtte zich vooral op rol van de provinciale bestuurders. De ambtelijke besluitvormingslijn over Distriport is niet uitgezocht en zeker de rol van Koggenland op al deze niveaus is niet uitgezocht. Hoe hebben de vreemde contracten kunnen ontstaan? Waarom is de 6,5 mln erdoor geglipt? En dan noemen we nog niet eens de vergaderingen die elke week plaatsvonden bij een van de ontwikkelaars - die net veroordeeld was in de bouwfraude. Of de keuze van de gemeente voor dezelfde advocaat als de ontwikkelaars, omdat dat zo goedkoop was. Of de 67 zienswijzen op de startnotitie MER die gemeente achterhield. In Koggenland vonden vele heel vreemde processen plaats, die nauwelijks zijn uitgezocht. Wat wel boven tafel kwam in het rekenkamercommissieonderzoek, werd met dezelfde vaart weer onder de mat geveegd door de raad.

In Koggenland gaat deze gang van zaken nu gewoon door, er verandert niets. Onlangs besloot de raad eerst onderzoek te doen naar zonne-energiebeleid en intussen maken B&W gedetailleerde afspraken over de uitvoering van een mega-zonneakker. Wethouder Van de Pol – die VVD-fractievoorzitter was in de periode van wethouder Wijnker (toen nog: Schipper-van de Pol) - meldde dat de gemeente had bewerkstelligd dat ook inwoners van Grosthuisen zijn uitgenodigd voor de informatiemiddag. Een mooie actie van de wethouder om de weerstand te verwateren, maar de gemeenteraad signaleert niet dat deze gemeentelijke bemoeienis met de proces rond de zonneakker strijdig is met het raadsbesluit in diezelfde vergadering: eerst onderzoek doen naar keuzes over zonne-energiebeleid, pas daarna beslissen. Ze werken – bewust of onbewust - langs elkaar heen en ze zien het niet eens. Dat is gek. En je vraagt je weer af: waarom gebeurt dit?

Een gevolg van het dualisme is dat de **verticale verantwoording tussen bestuurslagen werd vervangen door horizontale verantwoording binnen bestuurslagen**. Controle door de ‘ambtenaar uit Haarlem’ werd vervangen door de lokale politicus. In een gemeente als Koggenland zijn 19 raadsleden. Meer dan de helft daarvan zit in de coalitie en ziet dus zaken mogelijk wel eens door de vingers. De anderen – maximaal negen mensen - moeten, naast hun normale baan, in de avonduren, met nauwelijks ambtelijke ondersteuning en zonder professionele bestuurlijke kennis, een heel gemeentehuis in het goede spoor houden. Dat is niet te doen. Het is niet vreemd dat dat soms ontspoord. Dus dat is eigenlijk helemaal niet gek. Je begint bijna te snappen waarom het gebeurt.

Wij begrijpen goed dat de provincie niet kan ‘ingrijpen’ op het gemeentehuis. Maar de verantwoordelijkheid voor bestuurlijke integriteit bij de CvdK, zou toch aanleiding kunnen zijn om het onderzoek naar Distriport en haar gevolgen, ook naar Koggenland uit te breiden. Zelfs als Koggenland dat liever niet wil.